

บทความวิทย์
เรื่อง
กฎหมายว่าด้วยการพระราชทานอภัยโทษ

ผู้เรียบเรียง : วรณวัช สว่างแจ้ง

๑. บทนำ

การพระราชทานอภัยโทษ เป็นประเพณีที่สืบทอดกันมาแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา เป็นการให้พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ ที่ทรงมีพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานอภัยโทษให้แก่ผู้ต้องโทษ เนื่องในโอกาสสำคัญของบ้านเมืองโดยเป็นไปตามพระราชดำริ หรือพระราชประสงค์ขององค์พระมหากษัตริย์ และต่อมาภายหลังเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๕ การพระราชทานอภัยโทษได้กระทำภายในขอบเขตของกฎหมาย โดยมีการกำหนดกฎเกณฑ์วิธีการปฏิบัติเอาไว้อย่างแน่นอน ซึ่งก็คือ พระมหากษัตริย์จะทรงใช้พระราชอำนาจทางฝ่ายบริหาร ในการที่จะมีพระราชวินิจฉัยฎีกาที่ทูลเกล้าฯ ขึ้นมา หรือมาจากการถวายคำแนะนำของเหล่าคณะรัฐมนตรี ซึ่งหมายถึงพระมหากษัตริย์ของพระมหากษัตริย์ที่มีต่อผู้ต้องโทษที่คดีถึงที่สุดแล้ว ให้ได้รับการปล่อยตัว หรือลดโทษแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพระบรมราชวินิจฉัยของพระมหากษัตริย์ตามพระราชอำนาจ

พระราชอำนาจในการพระราชทานอภัยโทษของพระมหากษัตริย์นี้ ได้มีบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยามพุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๕๐ ว่า “พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะพระราชทานอภัยโทษ” ซึ่งถือเป็นพระราชอำนาจเฉพาะพระองค์โดยแท้ หลังจากนั้นรัฐธรรมนูญฉบับต่อๆ มา ก็ได้บัญญัติรับรองพระราชอำนาจดังกล่าว จนกระทั่งปัจจุบัน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันก็ได้มีบัญญัติรับรองไว้เช่นเดียวกันในมาตรา ๒๒ ว่า

“มาตรา ๒๒ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการตราพระราชกฤษฎีกา โดยไม่ขัดต่อกฎหมาย พระราชอำนาจในการพระราชทานอภัยโทษ และพระราชอำนาจในการอื่นตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข^๑

๒. ประเภทของการพระราชทานอภัยโทษ มีดังนี้^๒

๒.๑ การพระราชทานอภัยโทษเป็นการทั่วไปคือ การพระราชทานอภัยโทษแก่ผู้ต้องราชทัณฑ์ หรือผู้ต้องโทษ โดยการตราเป็นพระราชกฤษฎีกาตามการถวายคำแนะนำของคณะรัฐมนตรีต่อพระมหากษัตริย์ ตามมาตรา ๒๖๑ ทวิ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในกรณีนี้ทางราชการจะดำเนินการให้แก่ผู้ต้องราชทัณฑ์ในทุกชั้นตอน โดยที่ผู้ต้องราชทัณฑ์ไม่ต้องดำเนินการใดๆ ทั้งสิ้น การพระราชทานอภัยโทษเป็นการทั่วไป มักจะมีขึ้นในวโรกาสมหามงคลต่างๆ ที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ เช่น เนื่องในโอกาสพระราชพิธีกาญจนาภิเษก รัชมิ่งคลาภิเษก เป็นต้น

๒.๒ การพระราชทานอภัยโทษเป็นการเฉพาะราย คือ การพระราชทานอภัยโทษแก่ผู้ต้องราชทัณฑ์ หรือผู้ต้องโทษเป็นรายบุคคล โดยการทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษ ตามการถวาย

^๑ ที่มา <http://kpi2.kpi.ac.th/wiki/index.php> สืบค้นเมื่อ วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๙

^๒ ที่มา <http://www.correct.go.th/odchoyp/apaitod.htm> สืบค้นเมื่อ วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๙

คำแนะนำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ส่วนจะได้รับพระราชทานอภัยโทษหรือไม่เพียงใด ขึ้นอยู่กับพระบรมราชวินิจฉัยขององค์พระมหากษัตริย์

๓. ผู้มีสิทธิยื่นเรื่องราวทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษเฉพาะราย

- ๓.๑ ผู้ต้องโทษที่คดีถึงที่สุด
- ๓.๒ ผู้ที่มีประโยชน์เกี่ยวข้อง เช่น บิดามารดา บุตร คู่สมรส ผู้ปกครอง ผู้อนุบาล ของผู้ที่ต้องคำพิพากษานั้น เพราะเป็นญาติโดยตรงกับผู้ต้องโทษตามคำพิพากษา
- ๓.๓ สถานทูต (ในกรณีที่เป็คนักโทษชาวต่างชาติ)

๔. ระยะเวลาการยื่นฎีกาทูลเกล้าฯ ขอพระราชทานอภัยโทษเฉพาะราย

- ๔.๑ ผู้ต้องโทษกรณีทั่วไป ยื่นได้ทันทีที่คดีถึงที่สุด
- ๔.๒ ผู้ต้องโทษประหารชีวิต ต้องยื่นภายใน ๖๐ วัน นับแต่คดีถึงที่สุด

๕. ขั้นตอนการขอพระราชทานอภัยโทษเฉพาะราย

ผู้ต้องโทษ (โทษประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ ริบทรัพย์สิน) ที่คดีถึงที่สุดแล้ว และผู้ที่มีประโยชน์เกี่ยวข้องสามารถยื่นเรื่องราวทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษ ผ่านเรือนจำ ทัดตสสถาน หรือกระทรวงยุติธรรม หรือสำนักราชเลขาธิการ หรือกระทรวงการต่างประเทศ หรือสถานทูต

หลังจากรับเรื่องแล้ว กรมราชทัณฑ์จะส่งเรื่องไปสอบสวนเรื่องราวยังเรือนจำ ทัดตสสถานที่ควบคุมผู้ต้องขัง

จากนั้นจะเสนอความเห็นให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมลงนาม เพื่อนำความขึ้นกราบบังคมทูลเกล้าฯ ผ่านสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และสำนักราชเลขาธิการ เมื่อทรงมีพระบรมราชวินิจฉัยเช่นไร ก็จะส่งผลฎีกาดังกล่าวให้กรมราชทัณฑ์ทราบ และพร้อมทั้งดำเนินการแจ้งผลให้ผู้ยื่นเรื่องราวทูลเกล้าฯ ทราบ

๖. ผลของการพระราชทานอภัยโทษ

เมื่อพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานอภัยโทษ ตามที่ผู้ต้องโทษได้ยื่นเรื่องทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา ผลก็คือ ห้ามไม่ให้บังคับโทษนั้นแก่ผู้ต้องโทษ เช่น โทษจำคุกก็ให้เลิกการจำคุก โทษประหารชีวิตก็ให้ยกเลิกการประหารชีวิต หากถูกจำคุกอยู่ก็ให้หยุดจำคุกทันที หากเป็นโทษปรับก็ต้องคืนค่าปรับให้ผู้ต้องโทษทั้งหมด แต่ถ้าทรงพระราชทานอภัยโทษจากโทษหนักเป็นโทษเบา ก็ให้ลงโทษที่คงเหลืออยู่ต่อไป

๗. พระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. ๒๕๕๙^๓

๗.๑ วันใช้บังคับ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป (๘ สิงหาคม ๒๕๕๙)

^๓ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๓/ตอนที่ ๒๕ ก/หน้า ๑/๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙

๗.๒ ผู้รักษาการ ให้นำนายกรัฐมนตรี ประธานศาลฎีกา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตน (มาตรา ๑๗)

๗.๓ นิยามศัพท์

๑) ผู้ต้องกักขัง หมายความว่า ผู้ต้องโทษกักขังแทนโทษจำคุกหรือผู้ถูกกักขังแทนค่าปรับซึ่งมีคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลถึงที่สุดก่อนหรือในวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ

๒) ผู้ทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับ หมายความว่า ผู้ต้องโทษปรับ ซึ่งศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับตามมาตรา ๓๐/๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ก่อนหรือในวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ โดยผู้นั้นได้ปฏิบัติตาม คำสั่งศาล และมีได้กระทำผิดเงื่อนไขแต่อย่างใด

๓) ผู้ได้รับการปล่อยตัวคุมประพฤติ หมายความว่า นักโทษเด็ดขาดซึ่งเป็นผู้ได้รับการพักการลงโทษ ตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์หรือกฎหมายว่าด้วยเรือนจำทหาร หรือได้รับการลดวันต้องโทษจำคุก ตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์ ซึ่งมิได้ปฏิบัติผิดเงื่อนไขแห่งการพักการลงโทษหรือการลดวันต้องโทษจำคุกก่อนหรือในวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ

๔) นักโทษเด็ดขาด หมายความว่า ผู้ซึ่งในวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับเป็นนักโทษเด็ดขาด ตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์หรือนักโทษตามกฎหมายว่าด้วยเรือนจำทหาร

๕) กำหนดโทษ หมายความว่า กำหนดโทษที่ศาลได้กำหนดไว้ในคำพิพากษาและระบุไว้ในหมายแจ้งโทษ เมื่อคดีถึงที่สุด หรือกำหนดโทษตามคำสั่งที่ขอด้วยกฎหมายให้ลงโทษ หรือกำหนดโทษดังกล่าวที่ได้ลดโทษลงแล้วโดยการได้รับพระราชทานอภัยโทษหรือโดยเหตุอื่น

๖) ต้องโทษจำคุกเป็นครั้งแรก หมายความว่า ต้องโทษเพราะถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุก ไม่ว่าจะในกรณีความผิดคดีเดียวหรือหลายคดี โดยมิได้ถูกศาลพิพากษาให้เพิ่มโทษฐานกระทำความผิดอีก ตามมาตรา ๙๒ หรือมาตรา ๙๓ แห่งประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น

๗.๔ ผู้ที่ได้รับพระราชทานอภัยโทษให้ปล่อยตัวไปตามพระราชกฤษฎีกานี้ ได้แก่

๑) ผู้ต้องกักขัง

๒) ผู้ทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับ

๓) ผู้ได้รับการปล่อยตัวคุมประพฤติ เว้นแต่ผู้ซึ่งต้องโทษตามบัญชีลักษณะความผิดท้ายพระราชกฤษฎีกานี้ หรือผู้ซึ่งต้องโทษตามคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเกินแปดปี ในความผิดฐานผลิต นำเข้า หรือส่งออก หรือผลิต นำเข้า หรือส่งออกเพื่อจำหน่าย หรือจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครอง เพื่อจำหน่าย ตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ กฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และผู้ซึ่งต้องโทษในความผิด ตามมาตรา ๒๗๖ วรรคสาม มาตรา ๒๗๗ มาตรา ๒๗๗ ทวิ มาตรา ๒๗๗ ตริ มาตรา ๒๘๐ มาตรา ๒๘๕ หรือมาตรา ๓๔๓ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

กรณีผู้ต้องกักขังตามวรรคหนึ่ง (๑) ซึ่งเป็นนักโทษเด็ดขาด และยังไม่ได้รับโทษกักขังแทนโทษจำคุก หรือยังไม่ได้ถูกกักขังแทนค่าปรับ ให้ผู้ต้องกักขังนั้นได้รับพระราชทานอภัยโทษปล่อยตัวไปในส่วน of โทษกักขังแทนโทษจำคุกหรือในส่วนของการกักขังแทนค่าปรับแล้วแต่กรณี

๔) นักโทษเด็ดขาดดังต่อไปนี้

๔.๑) ผู้ต้องโทษจำคุกไม่ว่าในกรณีความผิดคดีเดียวหรือหลายคดี ซึ่งมีโทษจำคุกตามกำหนดโทษ ที่จะต้องได้รับต่อไปเหลืออยู่ไม่เกินหนึ่งปีและได้รับโทษมาแล้วถึงวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ ไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ของโทษตามกำหนดโทษ

๔.๒) ผู้ต้องโทษจำคุกซึ่งมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(ก) เป็นคนพิการโดยตาบอดทั้งสองข้าง มือหรือเท้าด้วนทั้งสองข้าง หรือเป็นบุคคล ซึ่งแพทย์ของทางราชการไม่น้อยกว่าสองคนได้ตรวจรับรองเป็นเอกฉันท์ว่าเป็นคนทุพพลภาพมีลักษณะอันเห็นได้ชัด

(ข) เป็นคนเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อน โรคไตวายเรื้อรัง โรคมะเร็ง โรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง (โรคเอดส์) หรือโรคจิต ซึ่งทางราชการได้ทำการรักษามาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือนในวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ และแพทย์ของทางราชการไม่น้อยกว่าสองคนได้ตรวจรับรองเป็นเอกฉันท์ว่าไม่สามารถจะรักษาในเรือนจำให้หายได้ และไม่ว่าในกรณีความผิดคดีเดียวหรือหลายคดี ต้องได้รับโทษจำคุกมาแล้วถึงวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ ใช้บังคับไม่น้อยกว่าสามปี หรือไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๒ ของโทษตามกำหนดโทษ เว้นแต่เป็นคนเจ็บป่วย ด้วยโรคมะเร็งระยะสุดท้าย และโรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง (โรคเอดส์) ระยะสุดท้าย ซึ่งแพทย์ของทางราชการ ไม่น้อยกว่าสองคนได้ตรวจรับรองเป็นเอกฉันท์ว่าไม่สามารถจะรักษาในเรือนจำให้หายได้

(ค) เป็นหญิงซึ่งต้องโทษจำคุกเป็นครั้งแรก และไม่ว่าในกรณีความผิดคดีเดียวหรือหลายคดี ต้องได้รับโทษจำคุกมาแล้วถึงวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๒ ของโทษตามกำหนดโทษ

(ง) เป็นคนมีอายุไม่ต่ำกว่าหกสิบปีบริบูรณ์ในวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับตามที่ปรากฏ ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร หรือทะเบียนรายตัวของเรือนจำในกรณีไม่มีชื่อ อยู่ในทะเบียนบ้าน และไม่ว่าในกรณีความผิดคดีเดียวหรือหลายคดี ต้องได้รับโทษจำคุกมาแล้วถึงวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับไม่น้อยกว่าห้าปี หรือไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ของโทษตามกำหนดโทษ และต้องมี โทษจำคุกตามกำหนดโทษที่จะต้องได้รับต่อไปเหลืออยู่ไม่เกินสามปีนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ

(จ) เป็นผู้ต้องโทษจำคุกเป็นครั้งแรก และมีอายุยังไม่ครบยี่สิบปีบริบูรณ์ในวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ ใช้บังคับตามที่ปรากฏในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร หรือทะเบียนรายตัวของเรือนจำ ในกรณีไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และไม่ว่าในกรณีความผิดคดีเดียวหรือหลายคดี ต้องได้รับโทษจำคุกมาแล้ว ถึงวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๒ ของโทษตามกำหนดโทษ หรือ

(ฉ) เป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นเยี่ยม และไม่ว่าในกรณีความผิดคดีเดียวหรือหลายคดี ซึ่งมีโทษจำคุกตามกำหนดโทษที่จะต้องได้รับต่อไปเหลืออยู่ไม่เกินสองปีนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ

๗.๕ ผู้ที่ได้รับพระราชทานอภัยโทษให้ลดโทษตามพระราชกฤษฎีกานี้ ได้แก่

- (๑) ผู้ต้องโทษประหารชีวิต ให้ลดลงเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต
- (๒) ผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต ให้เปลี่ยนเป็นกำหนดโทษจำคุกห้าสิบปี แล้วให้ลดโทษตามลำดับขั้นนักโทษเด็ดขาดตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์หรือกฎหมายว่าด้วยเรือนจำทหาร ดังต่อไปนี้ ชั้นเยี่ยม ๑ ใน ๒ ชั้นดีมาก ๑ ใน ๓ ชั้นดี ๑ ใน ๔ โดยให้นับโทษจำคุกนั้นตั้งแต่วันที่ต้องรับโทษ เว้นแต่กรณีที่จะต้องนับโทษต่อจากคดีอื่นให้นับโทษต่อจาก คดีอื่นนั้น
- (๓) ผู้ต้องโทษจำคุกไม่ถึงตลอดชีวิต ให้ลดโทษจากกำหนดโทษตามลำดับขั้นนักโทษเด็ดขาด ตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์หรือกฎหมายว่าด้วยเรือนจำทหารตาม (๒)
- (๔) ผู้ต้องโทษจำคุกเพราะความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท ไม่ว่าจะมีความผิดอื่นร่วมด้วยหรือไม่ ให้ลดโทษจากกำหนดโทษลง ๒ ใน ๓ เฉพาะความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

๗.๖ กรณีได้ที่นักโทษเด็ดขาด ซึ่งต้องโทษตามบัญชีลักษณะความผิดท้ายพระราชกฤษฎีกานี้ และให้ได้รับพระราชทานอภัยโทษลดโทษ ดังนี้

- (๑) ผู้ต้องโทษประหารชีวิต ให้ลดลงเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต
- (๒) ผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต ให้เปลี่ยนเป็นกำหนดโทษจำคุกห้าสิบปี แล้วให้ลดโทษตามลำดับขั้นนักโทษเด็ดขาดตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์หรือกฎหมายว่าด้วยเรือนจำทหาร เช่น ชั้นเยี่ยม ๑ ใน ๓ ชั้นดีมาก ๑ ใน ๔ ชั้นดี ๑ ใน ๕ โดยให้นับโทษจำคุกนั้นตั้งแต่วันที่ต้องรับโทษ เว้นแต่กรณีที่จะต้องนับโทษต่อจากคดีอื่นให้นับโทษต่อจากคดีอื่นนั้น
- (๓) ผู้ต้องโทษจำคุกไม่ถึงตลอดชีวิต ให้ลดโทษจากกำหนดโทษตามลำดับขั้นนักโทษเด็ดขาดตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์หรือกฎหมายว่าด้วยเรือนจำทหารตาม (๒)

๗.๗ กรณีนักโทษเด็ดขาดซึ่งต้องโทษตามคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกไม่เกินแปดปี ในความผิด ดังต่อไปนี้

- ๑) ฐานผลิต นำเข้า หรือส่งออก หรือผลิต นำเข้า หรือส่งออกเพื่อจำหน่าย หรือจำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ
- ๒) กฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท

กรณีดังกล่าวให้ได้รับพระราชทานอภัยโทษ ลดโทษจากกำหนดโทษตามลำดับขั้นนักโทษเด็ดขาดตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์หรือกฎหมาย ว่าด้วยเรือนจำทหาร ดังต่อไปนี้ ชั้นเยี่ยม ๑ ใน ๕ ชั้นดีมาก ๑ ใน ๖ ชั้นดี ๑ ใน ๗

๗.๘ กรณีนักโทษเด็ดขาดซึ่งต้องโทษ ตามคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเกินแปดปี จำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต ก่อนหรือในวันที่ พระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. ๒๕๕๘ ใช้บังคับในความผิด ฐานผลิต นำเข้า หรือส่งออก หรือผลิต นำเข้า หรือส่งออกเพื่อจำหน่าย หรือจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ กฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปราม

ผู้กระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ให้ได้รับพระราชทานอภัยโทษลดโทษ ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ต้องโทษประหารชีวิต ให้ลดลงเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต

(๒) ผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต ให้เปลี่ยนเป็นกำหนดโทษจำคุกห้าสิบปี แล้วให้ลดโทษตามลำดับขั้นนักโทษเด็ดขาดตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์หรือกฎหมายว่าด้วยเรือนจำทหาร ดังต่อไปนี้ ชั้นเยี่ยม ๑ ใน ๖ ชั้นดีมาก ๑ ใน ๗ ชั้นดี ๑ ใน ๘ โดยให้นับโทษจำคุกนั้นตั้งแต่วันที่ต้องรับโทษ เว้นแต่กรณีที่จะต้องนับโทษต่อจากคดีอื่นให้นับโทษต่อจาก คดีอื่นนั้น

(๓) ผู้ต้องโทษจำคุกไม่ถึงตลอดชีวิต ให้ลดโทษจากกำหนดโทษตามลำดับขั้นนักโทษเด็ดขาด ตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์หรือกฎหมายว่าด้วยเรือนจำทหารตาม (๒)

๗.๙ นักโทษเด็ดขาดชั้นเยี่ยมซึ่งถูกศาลพิพากษา ให้เพิ่มโทษฐานกระทำความผิดอีกตามมาตรา ๙๒ หรือมาตรา ๙๓ แห่งประมวลกฎหมายอาญา หรือกฎหมายอื่น ให้ได้รับพระราชทานอภัยโทษลดโทษจากกำหนดโทษลง ๑ ใน ๖ มาตรา ๑๒

๗.๑๐ นักโทษเด็ดขาดดังต่อไปนี้ไม่อยู่ในข่ายได้รับพระราชทานอภัยโทษตามพระราชกฤษฎีกานี้

๑) กฎหมายอาญา ความผิดก่อการร้าย ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรมความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน (อั้งยี่ ช่องโจร) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายแก่ประชาชน ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง (คดีพรากผู้เยาว์ จับตัวเรียกค่าไถ่) และความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน(กรรโชกทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์)

๒) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน

๓) ความผิดว่าด้วยกฎหมายป่าไม้ ป่าสงวนแห่งชาติและอุทยานแห่งชาติ

๔) ความผิดเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

๕) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการเสนอราคาต่อหน่วยงานรัฐหรืออัยยะประมูล

๖) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนหรือแชร์ลูกโซ่

๗) ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกฉ้อโกงประทุษร้ายต่อทรัพย์สินหรือกระทำทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารพาณิชย์สถาบันการเงิน หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

๘) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

๙) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบกฎหมายศุลกากร

๗.๑๑ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ ผู้พิพากษาศาลแห่งท้องที่หรือตุลาการศาลทหาร แห่งท้องที่หนึ่งคน และพนักงานอัยการแห่งท้องที่หรืออัยการทหารแห่งท้องที่หนึ่งคน รวมสามคน เป็นคณะกรรมการ มีหน้าที่ตรวจสอบผู้ซึ่งจะได้รับพระราชทานอภัยโทษและส่งรายชื่อต่อศาลแห่งท้องที่ ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ

๗.๑๒ ในส่วนที่เกี่ยวกับนักโทษตามกฎหมายว่าด้วยเรือนจำทหาร ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมแต่งตั้งข้าราชการเป็นคณะกรรมการตามที่เห็นสมควร มีหน้าที่ตรวจสอบผู้ซึ่งจะได้รับพระราชทานอภัยโทษและส่งรายชื่อต่อศาลทหารกรุงเทพ ศาลมณฑลทหาร หรือศาลจังหวัดทหาร แล้วแต่กรณี ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ

เพื่อความสะดวก แก่ศาลทหารดังกล่าวพิจารณาออกหมายสั่งปล่อยหรือลดโทษ หรือออกคำสั่งยกเลิกการทำงานบริการสังคม หรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับ แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการนำบทบัญญัติแห่งพระราชกฤษฎีกานี้มาใช้บังคับแก่นักโทษ ตามกฎหมายว่าด้วยเรือนจำทหาร นอกจากที่ได้บัญญัติไว้แล้วในพระราชกฤษฎีกานี้ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมพิจารณาสั่งเทียบกรณีให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชกฤษฎีกานี้

๘. บทสรุป

กระแสสังคมภายนอกไม่พอใจกรมราชทัณฑ์ให้ปล่อยนักโทษเร็วเกินไป ทำให้นับจากนี้การพ้นโทษก่อนกำหนดจะทำได้ยากกว่าในอดีต ด้วยเหตุนี้การอภัยโทษตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ เป็นต้นมา มีการกำหนดเนื้อหาที่รัดกุมโดยเฉพาะพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่ตัดสิทธินักโทษชั้นกลางไม่ให้ได้รับประโยชน์จากการลดหย่อนโทษเลย ต่างจากในอดีตที่พอจะได้บ้างแม้จะเป็นเพียงสัดส่วนที่น้อยมากๆ

นอกจากนี้ภายใน พระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. ๒๕๕๙ ยังระบุรายละเอียดที่ซับซ้อน เดิมนักโทษสูงอายุซึ่งมีอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไปจะได้รับการพิจารณาปล่อยตัวเลย ก็คิดเงื่อนไขว่าต้องรับโทษมาแล้ว ๑ ใน ๓ หรือคงเหลือโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี ส่วนนักโทษที่เหลือโทษจำคุกไม่ถึง ๑ ปี ซึ่งเดิมจะให้พ้นโทษไปได้เลย แต่ปัจจุบันกำหนดเงื่อนไขซับซ้อนขึ้นว่าผู้ที่จะได้รับการปล่อยตัวต้องรับโทษมาแล้วอย่างน้อย ๑ ใน ๓ เช่นกัน ทั้งนี้ เพื่อป้องกันไม่ให้นักโทษที่เพิ่งมอบตัวซึ่งรับสารภาพในช่วงที่ใกล้โอกาสสำคัญของประเทศได้รับประโยชน์จากการอภัยโทษ โดยที่ยังไม่ได้รับโทษจำคุกตามสมควรแก่โทษ

สำหรับโทษประหารชีวิตเป็นปกติที่จะได้รับการอภัยโทษเหลือจำคุกตลอดชีวิต โทษจำคุกตลอดชีวิตในอดีตที่เคยได้รับการเปลี่ยนโทษเป็นจำคุก ๔๐ ปี ก็ปรับเปลี่ยนมาเป็นคงเหลือโทษจำคุก ๕๐ ปี ซึ่งจะส่งผลให้นักโทษอยู่ในเรือนจำนานขึ้น

กรณีสำคัญกรณีหนึ่งอยู่ที่กลุ่มผู้ที่ไม่อยู่ในข่ายได้รับการพระราชทานอภัยโทษ เช่น กลุ่มนักค้ายาเสพติดรายสำคัญ หรือผู้ต้องโทษตามคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเกิน ๘ ปี จำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิตในความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออกหรือจำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองยาเสพติดให้โทษ ผู้กระทำความผิดซ้ำหรือผู้ซึ่งถูกศาลพิพากษาให้เพิ่มโทษฐานกระทำความผิดอื่นอีก กลุ่มนักโทษเด็ดขาดซึ่งต้องโทษในคดีความผิดทางเพศ

ครอบคลุมคดีข่มขืนทุกประเภท ทั้งโทรมหญิง กระทำชำเราเด็กอายุไม่เกิน ๑๕ ปี ข่มขืนทำให้เหยื่อได้รับบาดเจ็บสาหัสหรือเสียชีวิต รวมถึงการข่มขืนที่กระทำต่อบุตรหลาน นักเรียนในความปกครองดูแล

โดยที่ผ่านมา การพักโทษบางกรณีมีข้อครหาจากสังคมโดยเฉพาะกรณีซึ่งประชาชนให้ความสนใจ ควรได้รับการไต่ตรองอย่างละเอียดว่าบุคคลที่จะได้รับการพักโทษเคยกระทำผิดอย่างไร เมื่อปล่อยแล้วจะมีผลกระทบต่อสังคมหรือไม่ เช่น คดีที่กระทบต่อความรู้สึกของประชาชน

อย่างไรก็ตาม เจตนารมณ์ในการพระราชทานอภัยโทษ ซึ่งนอกเหนือจากเนื่องในโอกาสมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๗๐ ปี ในวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๙ และโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๙ ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ แล้วนั้น ก็ยังมีเหตุผลเพื่อให้โอกาสแก่บุคคลเหล่านั้นกลับประพฤติตนเป็นพลเมืองดี อันจะเป็นคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติต่อไปด้วย แต่ทั้งนี้การปล่อยตัวก่อนกำหนดด้วยเหตุผลวันต้องโทษหรือพักการลงโทษ ก็ยังคงต้องคำนึงถึงทิศทางที่เหมาะสมแก่เหตุและมีการถ่วงรอกให้รอบคอบเพื่อประโยชน์สุขของสังคมโดยรวม
